

BESLUT

Datum
2026-08-31

Dnr
10925-2025

Sid
1 (3)

Justitieombudsmannen
Thomas Norling

Socialnämnden i Södertälje kommun får allvarlig kritik för att ett barn under flera dygn vårdades i ett jourhem trots att det inte fanns laglig grund för det

Beslutet i korthet: Den 15 april 2025 beslutade ordföranden i Socialnämnden i Södertälje kommun att omedelbart omhänderta ett barn med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Barnet placerades i ett jourhem samma dag. I enlighet med 7 § LVU borde beslutet om omedelbart omhändertagande ha underställts förvaltningsrätten senast den 22 april 2025. Nämnden försummade att underställa beslutet inom tidsfristen och beslutet upphörde därför att gälla den 23 april 2025. När nämnden uppmärksammade sitt misstag den 28 april 2025 placerades barnet i samma jourhem med stöd av den då gällande socialtjänstlagen (2001:453). Barnet hade då vårdats i jourhemmet utan laglig grund i drygt fem dygn. JO konstaterar att nämnden har ett stort ansvar för att dess verksamhet bedrivs lagenligt och uttalar allvarlig kritik mot nämnden för det inträffade.

Anmälan

I en anmälan till JO klagade AA på socialtjänsten i Södertälje kommun och förde fram bl.a. följande. Den 15 april 2025 blev hans son BB omedelbart omhändertagen enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Beslutet om att omedelbart omhänderta BB underställdes inte förvaltningsrätten i rätt tid, vilket socialtjänsten upptäckte den 28 april 2025. BB hade då kvarhållits av socialtjänsten i flera dygn utan rättslig grund.

Utredning

JO hämtade in handlingar från socialtjänsten. Därefter begärde JO att Socialnämnden i Södertälje kommun skulle yttra sig över sin handläggning från det att beslutet om att omedelbart omhänderta BB fattades den 15 april 2025 till och med den 28 april 2025. Nämnden skulle även besvara ett antal frågor.

Nämnden anförde bl.a. följande i sitt yttrande. Det är nämndens uppfattning att ett omedelbart omhändertagande, med hänsyn till beslutets ingripande karaktär, alltid ska underställas förvaltningsrätten, oavsett om beslutet initialt bedöms kunna upphöra inom den frist under vilket ett underställande lagligen ska ske. Detta för att säkerställa att socialnämnden inte fattar felaktiga eller godtyckliga

beslut. Myndigheten borde alltså inte ha avvaktat med att underställa beslutet utan den skulle ha gjort det så snart det var möjligt. Att avvakta med att underställa ett beslut om omedelbart omhändertagande ökar dessutom risken för att det, som i detta fall, missas helt, vilket givetvis inte är acceptabelt. Efter det inträffade har nämnden påtalat vikten av att skyndsamt underställa förvaltningsrätten alla omedelbara beslut som enligt lag ska underställas, oavsett vilken initial bedömning av beslutets varaktighet som görs.

AA kommenterade yttrandet.

Rättsliga utgångspunkter

Socialnämnden får besluta att den som är under 20 år omedelbart ska omhändertas, om det är sannolikt att den unge behöver beredas vård med stöd av LVU, och rättens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa eller utveckling eller till att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras. Om socialnämndens beslut om omhändertagande inte kan avvaktas, får nämndens ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta om omhändertagande. (6 § LVU.)

Ett beslut om omedelbart omhändertagande ska underställas förvaltningsrätten inom en vecka från den dag då beslutet fattades. Om beslutet inte har underställts förvaltningsrätten inom föreskriven tid, upphör omhändertagandet. (7 § LVU.)

Även om nämnden har en vecka på sig att underställa förvaltningsrätten ett beslut om omedelbart omhändertagande, är det inte meningen att nämnden utan anledning ska avvakta fristens utgång (se JO 2007/08 s. 307, dnr 5886-2006 m.fl.). I förarbetena till bestämmelsen anges att ett beslut om omedelbart omhändertagande ska underställas förvaltningsrätten utan dröjsmål och att det som regel kan ske samma dag som beslutet meddelades eller dagen därpå (se prop. 1979/80:1 Del A s. 505 och 591).

Bedömning

Ordföranden i nämnden beslutade den 15 april 2025 att omedelbart omhänderta BB med stöd av 6 § LVU och placera honom i ett jourhem. Beslutet om att omedelbart omhänderta BB borde, i enlighet med 7 § LVU, ha underställts förvaltningsrätten senast den 22 april 2025. Så skedde dock inte och omhändertagandet upphörde därför att gälla den 23 april 2025. Den 28 april 2025 uppmärksammade nämndens förvaltning att beslutet om omhändertagande inte hade underställts förvaltningsrätten i tid.

Nämnden har framfört att den informerade AA om att beslutet inte hade underställts i tid och att det gjordes direkt efter att misstaget hade upptäckts. Enligt nämnden hade AA då samtyckt till att BB fortsatt var placerad i jourhemmet med stöd av den då gällande socialtjänstlagen (2001:453), SoL. AA har i sina kommentarer över nämndens yttrande uppgett att det inte stämmer att

han samtyckte till en fortsatt placering av BB. Ord står alltså mot ord i denna del. Mot bakgrund av att BB:s journaler ger uttryck för att ett samtycke lämnades om att vårda BB på frivillig väg kommer jag i min fortsatta bedömning utgå från att så också var fallet.

Således var det först den 28 april 2025 som BB placerades i jourhemmet med stöd av SoL. Eftersom omhändertagandet enligt LVU hade upphört redan den 23 april 2025 innebär det att BB vårdades i jourhemmet utan laglig grund i drygt fem dygn. Det är naturligtvis något jag ser med stort allvar på.

Vidare har nämnden i sitt yttrande redogjort för att dess förvaltning initialt avvaktade med att underställa beslutet om det omedelbara omhändertagandet av BB eftersom de omständigheter som föranledde beslutet bedömdes kunna upphöra inom en vecka.

Ett beslut om omedelbart omhändertagande är en mycket ingripande åtgärd som vidtas i en akut situation. Av rättssäkerhetsskäl är det därför viktigt att ett sådant beslut underställs en rättslig prövning så snart som möjligt. (Se JO 2021/22 s. 576, dnr 5117-2019.) Det är alltså inte avsett att nämnden under tidsfristen ska bedöma om det finns skäl för ett underställande eller om den själv ska upphäva omhändertagandet (se JO 2007/08 s. 307, dnr 3925-2006).

Med hänsyn till vad som nu redovisats anser jag alltså att nämndens förvaltning borde ha underställt det omedelbara omhändertagandet så snart som det var möjligt. Att så sker bidrar dessutom till att nämnden inte försummar att beslutet underställs domstolens prövning. Som jag redan har konstaterat ledde hanteringen till att BB under flera dygn vårdades i jourhemmet utan att det fanns laglig grund för det. Nämnden har ett stort ansvar för att verksamheten vid förvaltningen bedrivs lagenligt och förtjänar allvarlig kritik för det inträffade.

Det som i övrigt har kommit fram i ärendet föranleder inte någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.

Beslutet har fattats av JO Thomas Norling. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Malin Jonasson har föredragit ärendet och tf. byråchefen Maria Karlströms har deltagit i beredningen.